

לתהליך אין משמעות

הדוגמה הזו מציגה את העובדה הכואבת כי צוות בית הספר אינו "סופר" את תהליך העבודה, והמדד היחידי שלו להצלחה הוא "מבחן התוצאה המדיית". אילו מבחן התוצאה היה נערך לאורך זמן וכולל מדדים רבים, ייתכן שחוויות ההצלחה הייתה שונה לחלוטין. תחושת הכישלון נובעת בעיקר מהסתמכות מעוותת ומוגזמת על מבחן התוצאה.

מורה: אני ממש מאוכזבת. קיוונו השנה ש-16 תלמידים יצאו עם בגרות מלאה [מתוך 24]. הסתבר שרק שישה הצליחו. עשרה תלמידים נכשלו בבחינה במתמטיקה שלוש יחידות, ואני מאוכזבת. עבדתי ממש קשה. אני יודעת כמה הבגרות חשובה להם.

המנחה: ספרי בבקשה על מקרה אחד של תלמיד או תלמידה שלא הצליחו.

המורה: הנה, למשל אלה. תלמידה ממש מוכשרת, עבדתי אֶתה כל השנה. בזמן האחרון היא יוצאת וחוזרת עם אימא שלה ממעון לנשים מוכות. ביום הבחינה היא הודיעה למנהלת שהיא לא מגיעה לבחינה. זה היה מתסכל. צלצלתי אליה והפצרתי בה להגיע לבחינה, היא לא הגיעה. לא הצלחתי לשכנע אותה. נכשלתי אֶתה.

אכזבתה של המורה היא עדות לאופן תפיסתה את המצב: כישלון שלה עצמה. המורה מגדירה את מסגרת החשיבה וטוענת ש"אני נכשלתי, כי התלמידה לא הגיעה לבחינה". בהמשך נעשה ניסיון לברר את העובדות כדי לאפשר הגדרה של מסגרת חדשה.

המנחה: ספרי איך עבדת אֶתה לאורך השנה.

המורה: הכנתי לה דפי עבודה מותאמים, ישבתי אֶתה שעות על גבי שעות – בעיקר בשעות תגבור ובהפסקות שלי. הסברתי לה את החומר לאט ובסבלנות. ראיתי שהיא ממש מתקדמת: היא הצליחה בכל הנושאים שלמדנו, הבינה את המתמטיקה, יש לה ראש טוב. כאשר לא הייתה מגיעה, הייתי מצלצלת אליה. שוחחתי גם עם מורים אחרים על מנת שיעזרו לה. אני יודעת בדיוק איפה הבעיות שלה גם אצל מורים אחרים, היא שיתפה אותי לאורך כל השנה. המורים שלנו ממש השתדלו. היא התקדמה לא רק במתמטיקה, אלא גם במקצועות אחרים. וברגע האמת היא התחפפה...

הגדרת מסגרת חלופית

המנחה: קשה לי לראות איפה אפשר לנסח כישלון במקרה הזה. אני לא מצליח לראות שיש פה עדות לחוסר מקצועיות של מישהו.

המורה: ובכל זאת, לא הצלחנו[...]. בשורה התחתונה אין לה בגרות!

המנחה: אמנם אני לא מוצא בעיה במקצועיות שלכם, אבל אני כן רואה בעיה בעמדת האכזבה. תגובת אכזבה למצב כזה עלולה לעורר ספקות אצל המורים, גלויים או סמויים, לגבי הערכת המאמצים. הסתכלות כזו עלולה לסכן אותך ואותה.

המורה: אני לא מבינה איך זה מסכן אותי ואיך זה מסכן אותה.

המנחה: אם את כל כך מאוכזבת, יש סכנה כי להבא תתאמצי פחות, תוותרי לעצמך, תבטלי את היכולות הגבוהות שלך, את המקצועיות הגבוהה שלך. אתם מסתכלים על ההצלחה ברזולוציה נמוכה מדי. עמדת האכזבה לא מאפשרת לך לראות שכנראה עשית עם הילדה הזו דרך מאוד-מאוד משמעותית, וייתכן שלמרות שאין לה היום תעודת בגרות, הצלת אותה ממצבים קשים עוד יותר.

מורה אחרת: נכון, אולי היא בעתיד תוכל להשלים בגרות[...]

המנחה: וגם אם לא, האם זה אומר שנכשלתם איתה? הצלחה היא לא רק השורה התחתונה וההישג הפורמלי.

יומן מנחה מ.ר.